Maharashtra Board Solutions for Class 9- Sanskrit Anand: Chapter 8- मनसः स्वच्छता

For any clarifications or questions you can write to **info@indcareer.com**

Postal Address

IndCareer.com, 52, Shilpa Nagar, Somalwada Nagpur - 440015
Maharashtra, India

WhatsApp: +91 9561 204 888, **Website:** https://www.indcareer.com

https://www.indcareer.com/schools/maharashtra-board-solutions-for-class-9-sanskrit-anand-chapter-8-manas-svachchhata/

Maharashtra Board Solutions for Class 9- Sanskrit Anand: Chapter 8- मनसः स्वच्छता

Class 9: Sanskrit Anand Chapter 6 solutions. Complete Class 9 Sanskrit Anand Chapter 6 Notes.

Maharashtra Board Solutions for Class 9- Sanskrit Anand: Chapter 8- मनसः स्वच्छता

Maharashtra Board 9th Sanskrit Anand Chapter 6, Class 9 Sanskrit Anand Chapter 6 solutions

Questions and Answers

भाषाभ्यास:

1. एकवाक्येन उत्तरत।

प्रश्न **1.**

निद्रा कदा उत्तमा भवति**?**

उत्तरम् **:**

शरीरं मन: च स्वच्छे तर्हि निद्रा उत्तमा भवति।

प्रश्न **2.**

स्नानेन किं भवति**?**

उत्तरम् **:**

स्नानेन शरीरं स्वच्छं, सतेजः, लघुभारमिव च भासते।

प्रश्न **3.**

कदा प्रार्थनां बदामः**?**

उत्तरम् :

रात्रौ निद्रायाः पूर्वं प्रार्थनां वदामः ।

प्रश्न 4.

माता श्यामस्य चरणौ केन मार्जयति?

उत्तरम् :

माता श्यामस्य चरणौ शाटिकाशलेन मार्जयति।

प्रश्न 5.

वयं प्रतिदिनं किमर्थं प्रयतामहे ?

उत्तरम् :

वयं पावित्र्यार्थं, स्वच्छतायै प्रतिदिनं प्रयतामहे ।

2. माध्यमभाषया लिखत।

प्रश्न 1.

मनसः स्वच्छताविषये माता श्यामं कथं बोधितवती?

उत्तरम् :

'श्यामची आई' या पुस्तकातील कथेवर आधारित 'मनस: स्वच्छता' या पाठात मनाची शुद्धता व आत्मिक समाधान यावर भाष्य केले आहे. श्याम शारीरिक स्वच्छतेबद्दल खूप जागरुक होता. तो लहानपणापासून दररोज न चुकता दोनदा आंघोळ करीत असे. एकदा संध्याकाळी खेळून आल्यावर श्यामने आंघोळ केली.

आईने त्याचे अंग नेहमीप्रमाणे पदराने स्वच्छ पुसले नंतर तिने श्यामला देवपूजेसाठी फुले आणण्यासाठी जा असे सांगितले पण श्याम म्हणाला, 'माझे तळवे ओले आहेत त्यांना माती लागेल. तू आधी मोझे तळवे पूस. आईने श्यामचे तळवे पुसले. श्याम फुले घेऊन आल्यावर आई त्याच्याजवळ गेली आणि म्हणाली, 'श्याम पायाला माती लागू नये, म्हणून जसे जपतोस तसेच मनाला मळ लागू म्हणून सुध्दा जप! देवाकडे प्रार्थना कर, शुद्ध बुद्धी दे!' श्यामचा शरीर स्वच्छ ठेवण्याचा हट्ट बघून आईला कौतुक वाटलेच पण ही संधी साधून तिने श्यामच्या कोवळ्या मनावर एक सुंदर विचार बिंबवला. शरीराप्रमाणेच आपले मन स्वच्छ ठेवणे गरजेचे आहे. श्यामच्या आईने श्यामला दिलेला हा विचार सर्वांनीच आचरणात आणायला हवा.

In the lesson 'मनसः स्वच्छता।' Shyam's mother has given him the moral about purity of mind. Shyam was very keen about his physical cleanliness. He used to take a bath twice a day without fail ever since his childhood.

Once he came home and took bath after playing in the evening. His mother wiped his body clean as she used to do every day. Then she asked Shyam to bring some flowers for worship.

He refused to keep his feet on soil fearing his wet feet would get dirty. Mother spreaded her pallu on the floor then Shyam dried his feet went. After getting the flowers, he came to his mother.

That time his mother told his that just as you take care of your feet not to get dirty also take care about purity of mind. Pray to God for a pure mind. In this way, with the instance of Shyam's own habit physical cleanliness, mother enlightens Shyam to strive for purity of the mind.

***3.* अ. सन्धिविग्रहं कुरुत ।**

प्रश्न 1.

1. लघुभारमिव
2. इत्यपि
3. इतोऽपि
4. तथैव
5. कदापि

उत्तरम् :

1. लघुभारमिव – लघुभारम् + इव।
2. इत्यपि – इति + अपि।
3. इतोऽपि – इत: + अपि।
4. तथैव – तथा + एव।
5. कदापि – कदा + अपि।

आ. वर्णविग्रहं कुरुत।

प्रश्न 1.

1. पादतलौ

2. स्नानस्य

उत्तरम् :

1. पादतलौ – प् + आ + द् + अ + त् + अ + ल् + औ।

2. स्नानस्य – स् + न् + आ + न् + अ + स् + य् + अ ।

इ. विशेषण-विशेष्य-सम्बन्धः।

प्रश्न 1.

विशेष्यम्	विशेषणम्
पादतलौ	सतेजः
अभ्यासः	मलिनम्
मनः	आर्द्रौ
शरीरम्	उत्तमः

उत्तरम् :

विशेष्यम्	विशेषणम्
पादतलौ	आर्द्रौ
अभ्यासः	उत्तमः
मनः	मलिनम्
शरीरम्	सतेजः

4. समानार्थकशब्दयुग्मं चिनुत ।

शरीरम्, मृत्तिका, चरणौ, मित्रम्, मनः, मृद्, सुहृद्, चित्तम्, पादी, देहः

प्रश्न 1.

शरीरम्, मृत्तिका, चरणौ, मित्रम्, मनः, मृद्, सुहृद्, चित्तम्, पादी, देहः

उत्तरम् :

- शरीरम् – तनुः, कायः, देहः
- मृत्तिका – मृद्।
- चरणौ – पादौ।
- सुहृद् – मित्रम्, वयस्यः, सखा।
- मन: – चित्तम्, चेतः, अन्त:करणम्।

5. विरुद्धार्थक शब्द लिखत ।

पवित्रम्, शुष्कम्, नीचैः, स्वच्छम्, अधिकम्, सत्वरम् ।

प्रश्न 1.

पवित्रम्, शुष्कम्, नीचैः, स्वच्छम्, अधिकम्, सत्वरम् ।

उत्तरम् :

- पवित्रम् × अपवित्रम्, मलिनम्।
- शुष्कम् × आर्द्रम्।
- नीचैः × उच्चैः।
- स्वच्छम् × अस्वच्छम् ।
- अधिकम् × स्वल्पम्, न्यूनम् ।
- सत्वरम् × शनैः।

6. उपपदविभक्तिं योजयत ।

प्रश्न 1.

1. …………. पूर्वं वयं प्रार्थनां वदामः । (निद्रायाः/निद्रायै)

2. एकदा नित्यमिव खेलित्वा अहं ………. आगतः। (गृहे/गृहम्)

7. उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।।

प्रश्न 1.

मात्रा स्वशाटिका आर्द्रा कृता यतः …..।

अ) सा वर्षायां क्लिन्ना।

आ) तेन पुत्रेच्छा पूर्णा भवेत्।

उत्तरम् :

आ) तेन पुत्रेच्छा पूर्णा भवेत्।

Additional Important Questions and Answers

उचितं पर्यायं चिनुत ।

प्रश्न **1.**

1. बाल्यादेव ……… स्नानं करोमि स्म। (त्रिवार, द्विवार)
2. ……… निद्रायाः पूर्व प्रार्थना करणीया। (दिने, रात्रौ)
3. अहं ……… आगत्य स्नानार्थं गतवान् । (गृहे / गृहम्)
4. सायङ्कालस्य स्नानार्थं ……… जलस्य आवश्यकता न भवति। (अधिकं / अधिकस्य)
5. ………… पुष्पाणि आनय। (देवपूजार्थं / देवपूजया)
6. मम………… आज़े। (पादतलं / पादतलौ)
7. ………… पाषाणे विस्तारय। (वस्त्रं / शाटिकाञ्चल)
8. मातुः वस्त्रम् ………… अभवत्। (शुष्कम् / आम्)

उत्तरम् **:**

1. द्विवारं
2. रात्रौ
3. गृहम्
4. अधिकस्य
5. देवपूजार्थम्
6. पादतलौ
7. शाटिकाञ्चलम्
8. आर्द्रम्

एकवाक्येन उत्तरत।

प्रश्न **1.**

मनसः स्नानं नाम किम्**?**

उत्तरम् **:**

निद्रायाः पूर्वं कृता प्रार्थना नाम मनसः स्नानम्।

प्रश्न **2.**

श्यामः कतिवारं स्नानं करोति स्म**?**

उत्तरम् **:**

श्यामः द्विवारं स्नानं करोति स्म।

प्रश्न 3.

कस्य स्नानस्य कृते अधिकस्य जलस्य आवश्यकता नास्ति?

उत्तरम् :

सायङ्कालस्य स्नानस्य कृते अधिकस्य जलस्य आवश्यकता नास्ति।

प्रश्न 4.

श्यामस्य माता कश्यं तस्य शरीरं मार्जयति स्म?

उत्तरम् :

श्यामस्य माता स्वशाटिकया तस्य शरीर मार्जयति स्म।

प्रश्न 5.

मात्रा किमर्थ स्वशाटिका आाकृता?

उत्तरम् :

मात्रा पुत्रेच्छा पूर्णा भवेत् एतदर्थ स्वशाटिका आर्द्राकृता।

प्रश्न 6.

माता किं गृहीत्वा आगतवती?

उत्तरम् :

माता दीपं गृहीत्वा आगतवती।

प्रश्न 7.

वस्त्रस्वच्छतार्थ किम् अस्ति?

उत्तरम् :

वस्त्रस्वच्छतार्थ क्षालनचूर्णम् अस्ति।

प्रश्न 8.

शरीरस्वच्छतार्थं किम् अस्ति?

उत्तरम् :

शरीरस्वच्छतार्थं चन्दनफेनकानि अस्ति।

प्रश्न 9.

सर्वे किमर्थं प्रयत्नं कुर्वन्ति?

उत्तरम् :

शरीरं वस्त्राणि च मलिनानि न भवन्तु अत: सर्वे प्रयत्न कुर्वन्ति।

सत्यं वा असत्यं लिखत।

प्रश्न 1.

1. श्यामः बाल्ये एकवारमेव स्नानं करोति स्म।
2. द्विवारं सानस्य अभ्यास: उत्तमः।
3. निद्रायाः पूर्वं स्नानं कृतं चेत् शरीरं बहुभारमिव भासते।
4. निद्रायाः पूर्वं स्नानं कृतं चेत् शरीरं स्वच्छं भवति।
5. निद्रायाः पूर्वं स्नानं कृतं चेत् शरीरं सतेजः भवति।
6. प्रार्थना नाम शरीरस्य स्नानम् ।
7. शरीरमनसो: स्वच्छतया निद्रा उत्तमा भवति।
8. मातुः वस्त्रं शुष्कम् अभवत्।
9. मात्रा शाटिकाञ्चलं विस्तारितम्।
10. माता श्यामस्य अङ्गं न मार्जितवती।
11. मात्रा शाटिकापरिवर्तनं कर्तुं शक्यते।
12. माता पुत्रार्थं किमपि न करोति।
13. वयं प्रतिदिनं स्वच्छतार्थं प्रयतामहे ।
14. वयं मनसः स्वच्छतायै न प्रयतामहे।
15. शरीरस्वच्छतायै क्षालनचूर्णम् अस्ति।

उत्तरम् :

1. असत्यम्
2. सत्यम्
3. असत्यम्
4. सत्यम्
5. सत्यम्
6. असत्यम्

7. सत्यम्
8. असत्यम्
9. सत्यम्
10. असत्यम्
11. असत्यम्
12. असत्यम्
13. सत्यम्
14. सत्यम्
15. असत्यम्

कः कं वदति।

प्रश्न 1.

“शुष्कय मे अङ्गम्।”

उत्तरम् :

श्यामः मातरं वदति।

प्रश्न 2.

“जलं समाप्त, सत्वरं शुष्कय मे अङ्गम्’

उत्तरम् :

श्यामः मातरं वदति।

प्रश्न 3.

“बाल्यादेव द्विवारं स्नानं करोमि स्म अहम् ।”

उत्तरम् :

श्यामः सर्वान् वदति।

प्रश्न 4.

“देवपूजार्थं पुष्पाणि आनय।”

उत्तरम् :

माता श्यामं वदति।

प्रश्न **5.**

“मम पादतलौ अपि स्वच्छीकुरु।”

उत्तरम् :

श्याम : मातरं वदति।

प्रश्न **6.**

“अधुना केन वस्त्रेण मार्जयामि।”

उत्तरम् :

माता श्यामं वदति।

प्रश्न **7.**

“तव शाटिकाञ्चलं पाषाणे विस्तारय।”

उत्तरम् :

श्यामः मातरं वदति।

प्रश्न **8.**

“प्रार्थय देवं शुद्धबुद्ध्यर्थम्।”

उत्तरम् :

माता श्यामं वदति।

प्रश्न **9.**

“मनः मलिनं न भवतु एतदर्थम् अपि प्रयतस्व।”

उत्तरम् :

माता श्यामं वदति।

उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।

प्रश्न ***1.***

रात्रौ निद्रायाः पूर्व स्नानं करणीयम् यतः ....।

a. शरीरं स्वच्छं, सतेज: लघुभारमिव भासते।

b. प्रार्थना करणीया।

उत्तरम् :

रात्रौ निद्रायाः पूर्व स्नानं करणीयं यतः शरीरं स्वच्छं, सतेज: लघुभारमिव भासते।

प्रश्न 2.

निद्रायाः पूर्व प्रार्थना करणीया, यतः ....।

a. शरीरं स्वच्छं भवति।

b. मनः स्वच्छं भवति।

उत्तरम् :

निद्रायाः पूर्व प्रार्थना करणीया, यत: मन: स्वच्छं भवति।

शब्दस्य वर्णविग्रहं कुरुत।

- निद्रायाः – न् + इ + द् + र + आ + य् + आः।
- प्रार्थनाम् – प् + र + आ + र + थ् + अ + न् + आ + म्।
- स्व च्छे – स् + व् + अ + च + छ् + ए।
- खेलित्वा – + ए + ल् + इ + त् + व् + आ।
- गृहम् – ग् + ऋ + ह् + अ + म्।
- सायकालस्य – स् + आ + य् + अ + ङ् + क् + आ + ल + अ + स् + य् + ।
- शुष्कय – श् + उ + ष् + क् + अ + य् + अ। .
- अङ्गम् – अ + इ + ग् + अ + म्।
- समाप्तम् – स् + अ + म् + आ + प् + त् + अ + म्।
- उच्चैः – उ + च् + च् + ऐः।
- मार्जयति – म् + आ + र + ज् + अ + य् + अ + त् + इ।
- पुष्पाणि – प् + उ + ष् + प् + आ + ण् + इ।
- आर्द्रम् – आ + र + द् + र + अ + म्।
- मृत्तिकया – म् + ऋ + त् + त् + इ + क् + अ + य् +आ।
- भविष्यत: – भ + अ + व + इ + ष् + य् + अ + त् + अः।
- तर्हि – त् + अ + र + ह् + इ।
- वखम् – व् + अ + स् + त् + र् + अ + म्।
- उक्त्वा – उ + क् + त् + व् + आ।
- मात्रा – म् + आ + त् + र + आ।

- तस्मिन् – त् + अ + स् + म् + इ + न्।
- कर्तुम् – क् + अ + र् + त् + उ + म्।
- पुत्रेच्छा – प् + उ + त् + र् + ए + च् + छ + आ।
- गृहीत्वा – ग् + ऋ + ह् + ई + त् + व् + आ।
- प्रयतस्व – प् + र + अ + य् + अ + त् + अ + स् + व् + अ।
- शब्दाः – श् + अ + ब् + द् + आः।
- प्रयत्नम् – प् + र + य् + अ + त् + न् + अ + म्।

प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

प्रश्न **1.**

1. द्विवारं स्नानस्य अभ्यासः उत्तमः।
2. निद्रायाः पूर्वं प्रार्थना करणीया।
3. शरीरः मनः च स्वच्छे तर्हि निद्रा उत्तमा भवति ।
4. पूजार्थं पुष्पाणि आवश्यकानि।
5. पादतलौ आर्द्रौ स्तः।
6. मृत्तिकया पादतलौ मलिनौ भविष्यतः।
7. शाटिकाचलं पाषाणे विस्तारय।
8. शाटिकापरिवर्तनं कर्तुं न शक्यते।
9. मन: मलिनं न भवतु एतदर्थं प्रयतस्व।
10. प्रार्थय देवं शुद्धबुध्वेम्।

उत्तरम् **:**

1. द्विवारं स्नानस्य अभ्यास: कीदृशः?
2. निद्रायाः पूर्वं का करणीया?
3. निद्रा कदा उत्तमा भवति?
4. किमर्थं पुष्पाणि आवश्यकानि?
5. को आर्ज़े स्त:?
6. कया पादतलौ मलिनौ भविष्यतः?
7. शाटिकाञ्चलं कुत्र विस्तारय?
8. किं कर्तुं न शक्यते?
9. किं मलिनं न भवतु एतदर्थं प्रयतस्व?
10. किमर्थं देवं प्रार्थय?

विशेषण-विशेष्य-सम्बन्धः।

प्रश्न **1.**

विशेष्यम्	विशेषणम्
शुष्की	चरणौ
आर्दम्	वखम्
आर्द्रा	स्वशाटिका
मधुरा:	शब्दाः
पूर्णा	वस्त्राणि
मलिनानि	पुत्रेच्छा

उत्तरम् :

विशेष्यम्	विशेषणम्
शुष्की	चरणौ
आर्दम्	वखम्
आर्द्रा	स्वशाटिका
मधुरा:	शब्दाः
पूर्णा	पुत्रेच्छा
मलिनानि	वस्त्राणि

वान्त/ल्यबन्त/तुमन्त अव्ययानि।

त्वान्त अव्यय धातु + त्वा / ध्वा / ट्वा / ढ्वा / इत्वा अयित्वा	ल्यबन्त अव्यय उपसर्ग + धातु + य / त्य	तुमन्त अव्यय थातु + तुम् / धुम् / टुम् / ढुम् / इतुम् / अयितुम्
खेलित्वा	समाप्य	–
उक्त्वा	–	–
स्थापयित्वा	–	–
कारयित्वा	–	–
गृहीत्वा	–	–

व्याकरणम् :

शब्दानां पृथक्करणम्

नाम	सर्वनाम	क्रियापदम्	विशेषणम्
बाल्यात्, श्यामेन, कथा, रात्रौ, प्रार्थनाम्, मनसः, जलस्य, शाटिकया, मृत्तिकया, पाषाणे, मात्रा, मनः, देवम्, वस्त्रम्, स्वच्छतायै, चरणौ, पादतलौ, पुष्पाणि, वस्त्राणि	अहम्, एतत्, मया, मम-मे, तव – ते, तया, सर्वः	करोमि, भासते, भवति, मार्जयति, अस्ति, असि, शक्यते, करोति, सहते, समर्पयति, प्रयतसे, अभवत्, शुष्कय, आनय, भवेत्, स्तः, भविष्यतः, भवेताम्, कुर्मः, सन्ति, कुर्वन्ति, प्रयतामहे	आर्द्रा, मधुराः, मलिनौ, भारकारि, पूर्णा, मलिनानि, उत्तमः, सतेजः, स्वच्छम्, लघुभारम, आर्द्री, शुष्कौ, आर्द्रम्

समासाः।

समासनाम	अर्थ:	समासविग्रहः	समासनाम्
प्रतिदिनम्	every day	दिने दिने।	अव्ययीभाव समास
स्नानार्थम्	for bath	स्नानाय इंदम्।	चतुर्थी तत्पुरुष

			समास
स्वशाटिकया	with own saree	स्वस्य शाटिका, तया।	षष्ठी तत्पुरुष समास
शाटिकाञ्चलम्	pallu of saree	शाटिकाया: आञ्चलम्	षष्ठी तत्पुरुष समास
पूजार्थम्	for worship	पूजाय इदम्।	चतुर्थी तत्पुरुष समास
पादतलौ	surface of feet	पादयो: तलौ।	षष्ठी तत्पुरुष समास
वस्त्रस्वच्छतार्थम्	for cleaning the clothes	वस्त्रस्वच्छताय इदम्।	चतुर्थी तत्पुरुष समास

प्रस्तावना :

प्रख्यात समाजसुधारक आणि लेखक पांडुरंग सदाशिव साने उर्फ सानेगुरुजी यांच्या 'श्यामची आई' या आत्मकथनपर पुस्तकातून ही कथा घेतली आहे. मनाच्या स्वच्छतेचे महत्व सांगणारी ही कथा डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांनी संस्कृतात अनुवादित केली आहे. 'श्यामची आई' म्हणजे मातृप्रेमाचा आदर्शच.

आजच्या चंगळवादी युगात मनाच्या शुद्धतेचे महत्व सांगणारी ही कथा आत्मिक समाधानाकडेही नेणारी आहे. लोक मनाच्या शुद्धतेपेक्षा शरीराच्या स्वच्छतेकडेच जास्त लक्ष देतात. या कथेत श्यामची आई त्याला मनाच्या शुद्धतेचे महत्व पटवून

This story is based on a small extract from a celebrated Marathi story collection 'श्यामची आई' by a renowned social activist and author Panduranga Sadashiv Sane popularly known as सानेगुरुजी. This story translated by Dr. Manjusha Kulkarni renders a valuable message about the purity of heart.

'श्यामची आई' is a legend of motherhood. In the era of materialistic acquisitions, one really needs this message for inner purity which leads to eternal satisfaction. Generally, people focus on keeping their body clean but they don't bother much about the purity of the mind and heart. In this story a mother addresses her son and tells him to be keen about the purity of the mind and thoughts.

परिच्छेद : 1

बाल्यादेव द्विवारं .... मार्जयति स्म।

"बाल्यादेव द्विवार स्नान करोमि स्म अहम्।" श्यामेन कथा आरब्धा। "द्विवार स्नानस्य अभ्यासः उत्तमः एव। रात्री निद्रायाः पूर्व स्नानं कुर्मः चेत् शरीरं स्वच्छं, सतेजः, लघुभारमिव च भासते। निद्रायाः पूर्व वयं प्रार्थनां कुर्मः,

एतत् भवति मनसः स्नानम्। शरीरं मनः च स्वच्छे तर्हि निद्रा उत्तमा भवति। एकदा प्रतिदिनमिव खेलित्वा अहं गृहम् आगत्य स्नानार्थं गतवान्।

सायकालस्य स्नानार्थम् अधिकस्य जलस्य आवश्यकता न भवति । स्नानं समाप्य मया उक्तम्, “अम्ब, शुष्कय मे अङ्गम्। जलं समाप्त, सत्वरं शुष्कय मे अङ्गम्” इति उच्चैः अवदम् अहम्। सायङ्काले में माता स्वशाटिकया एव मम शरीरं मार्जयति स्म।

अनुवादः

“लहानपणापासूनच मी दोनदा आंघोळ करत असे,” श्यामने गोष्ट सुरु केली. दोनदा आंघोळ करण्याची सवय चांगलीच! रात्री झोपण्यापूर्वी आपण आंघोळ केली तर शरीर स्वच्छ, तेजस्वी आणि हलके वाटते! रात्री झोपण्यापूर्वी आपण प्रार्थना करतो, हे मनाचे सान! शरीर आणि मन स्वच्छ असेल तर झोप कशी गाढ लागते.

एकदा नेहमीप्रमाणे खेळून झाल्यावर घरी आल्यानंतर मी आंघोळीला गेलो. संध्याकाळच्या आंघोळीसाठी जास्त पाण्याची गरज नसते. आंघोळ उरकून मी म्हणालो, “आई! माझे अंग कोरडे कर गं! पाणी संपले. लवकर कोरडे कर माझे अंग!” मी मोठ्याने ओरडू लागलो. संध्याकाळी माझी आई स्वत:च्या साडीनेच माझे अंग पुसत असे.

Shyam started the story, “Since childhood itself, I used to bathe twice a day. Taking a bath twice is indeed a good habit If we take a bath at the night before going to bed, our body remains clean, glowing and seems light. Before sleeping we pray, that itself is cleansing of the mind.

If body and mind are clean, we get sound sleep. Once like every day having come home after playing I went to take a bath. Much water is not needed for the evening bath. After finishing my bath I said, “O mother! please make my body dry. Water is over. Please dry up my body fast!” I shouted loudly. In the evening my mother used to wipe my body with her own saree.

परिच्छेद **: 2**

माता आगता, …………… आर्द्रम् अभवत्?

माता आगता, मम अङ्ग मार्जितवती आज्ञां च दत्तवती “देवपूजार्थं पुष्पाणि आनय, श्याम” इति। “मम पादतलौ आर्द्रौ स्तः। मृत्तिकया मलिनी भविष्यतः। अतः मम पादतली अपि स्वच्छीकुरु।” इति “पादतलौ आद्रौ स्त: तर्हि किं जातं रे श्याम? अधुना केन वस्त्रेण मार्जयामि?” “अम्ब, तव शाटिकाशलं पाषाणे विस्तारय।” श्याम, अतीव हठस्वभावः असि।” इति उक्त्वा मात्रा शाटिकाञ्चल विस्तारितम्। अहं चरणी तदुपरि स्थापयित्वा शुष्कौ कारयित्वा निर्गतवान्। मातु: वस्त्रम् आर्द्रम् अभवत्।

अनुवादः

आई आली. माझे अंग पुसले आणि म्हणाली, “श्याम! देवपूजेसाठी फुले “माझे तळवे ओले आहेत. मातीने खराब होतील. म्हणून माझे तळवे पण स्वच्छ कर!” मी म्हणालो. तळवे ओले असले म्हणून काय झालं रे श्याम? आता कोणत्या कापडाने पुसू?” “आई तुझा पदर दगडावर पसर.” “खूप हट्टी आहेस हो श्याम! असे म्हणून आईने पदर पसरला. मी त्यावर पाय ठेवून कोरडे करून गेलो. आईचा पदर ओला झाला.

Mother came, wiped my body and ordered me, “O Shyam! bring some flowers for worshipping god.” “The soles of my feet are wet. They will get dirty with the mud. Hence wipe my feet too.” “I told mother, So what if your soles get wet Shyam? Now with which cloth should I wipe?” “O mother! spread the pallu of your saree on the rock.”

“OShyam! you are very stubborn!” Saying this the mother spread the pallus of her saree. I went putting my feet on that and drying them. Mother’s saree got wet.

परिच्छेद : **3**

तस्मिन् समये …………….. स्वच्छतायै प्रयतामहे?

तस्मिन् समये तया शाटिकापरिवर्तनं कर्तुं न शक्यते इत्यपि मया न चिन्तितम्। परन्तु पुत्रचरणौ मलिनौ न भवेताम, पुत्रेच्छा पूर्णा भवेत् एतदर्थं तया स्वशाटिका आा कृता। माता पुत्रार्थं किं किं न करोति, किं किं न सहते, किं किं न समर्पयति ? अहं गृहस्य अन्तर्भागं गतवान, पूजार्थं पुष्पाणि स्थापितवान्।

माता दीपं गृहीत्वा आगतवती उक्तवती च, “श्याम, चरणौ मलिनौ न भवतः अतः यथा प्रयतसे तयैव मनः मलिनं न भवतु एतदर्थम् अपि प्रयतस्व। प्रार्थय देवं शुद्धबुद्ध्यर्थम्।” भो मित्राणि, कियन्त; मधुराः शब्दाः! पावित्र्याचं स्वच्छतायै वयं प्रतिदिनं प्रयतामहे । वस्त्रस्वच्छतार्थं क्षालनचूर्णम् अस्ति, शरीरा) चन्दनफेनकानि सन्ति। शरीरं वस्त्राणि च मलिनानि न भवन्तु अत: सर्वे प्रयत्नं कुर्वन्ति । अपि वयं मनसः स्वच्छतायै प्रयतामहे?”

अनुवादः

त्यावेळी तिला साडी बदलणं शक्य नव्हते, याचासुद्‌धा मी विचार केला नाही. पण मुलाचे पाय खराब होऊ नयेत, मुलाची इच्छा पूर्ण व्हावी म्हणून तिने स्वत:ची साड़ी ओली केली. आई मुलासाठी काय काय नाही करत, काय काय सहन नाही करत, कशाचा त्याग नाही करत. मी घरात गेलो, पूजेसाठी फुले ठेवली.

आई दिवा घेऊन आली आणि म्हणाली, “श्याम, तळवे खराब होऊ नयेत म्हणून जशी काळजी घेतोस, तशीच मनसुद्‌धा अस्वच्छ होऊ नये म्हणून जप हो! देवाला सांग शुद्‌ध बुद्‌धी दे!” मित्रांनो ! किती सुंदर शब्द ! पावित्र्यासाठी, स्वच्छतेसाठी आपण दररोज प्रयत्न करतो. कपडे धुण्यासाठी साबण आहे, शरीरासाठी चंदनाचा साबण आहे. शरीर, कपडे खराब होऊ नयेत म्हणून सगळे प्रयत्न करतात. पण आपण मनाच्या पावित्र्यासाठी झटतो का?

That time I did not even think that it was not possible for her to change the saree. But she let her saree get wet. So that her son’s feet don’t get wet, her son’s wish get fulfilled. What a mother wouldn’t do for her child! What all she bears with! What all she sacrifices.

I went inside the house and put flowers for God’s worship, Mother came with a lamp in her hand and said, “O Shyam! Just as you try for not getting feet dirty, exactly likewise try hard, so that your mind won’t get dirty. Pray to god for pure intellect.

My friends!How sweet words! for purity,cleanliness we try everyday. For cleaning clothes we have detergents, for | (cleaning) body there is sandalwood soap. Everyone tries not to make one's body and clothes dirty. But do we strive to keep our mind clean/pure?

सन्धिविग्रहः

- बाल्यादेव – बाल्यात् + एव।
- प्रतिदिनमिव – प्रतिदिनम् + इव।

समानार्थकशब्दाः

- रात्रिः – निशा, शर्वरी, यामिनी।
- माता – जननी, अम्बा, जन्मदात्री।
- पुष्पाणि – सुमनानि, कुसुमानि, प्रसूनानि।
- वस्त्रम् – वासः, वसनम्।
- इच्छा – आकाङ्क्षा।
- प्रयत्न: – यत्नः।
- देवः – ईश्वरः, ईशः।

विरुद्धार्थकशब्दाः

- रात्रिः × दिनः ।
- पूर्वम् × पश्चात् ।
- पूर्णा × अपूर्णा।
- मधुर: × कटुः/तिक्तः।
- उपरि × अधः।
- शुद्धम् × अशुद्धम्।

शब्दार्थाः

1. द्विवारम् – twice – दोनदा
2. आरब्धा – started – सुरु केली
3. अभ्यास: – practice, habit – पद्धत, सवय
4. सतेज: – glowing – तेजस्वी, निर्मळ
5. लघुभारम् – light – हलके
6. भासते – feels – वाटते
7. प्रार्थना – prayer – प्रार्थना
8. मनसः स्नानम् – cleansing of the mind – मनाची आंघोळ/ स्वच्छता
9. स्नानार्थम् – for bath – आंघोळीकरिता
10. शुष्कय – please dry – कृपया कोरडे कर
11. समाप्तम् – over, finished – संपले
12. स्वशाटिकया – with own saree – स्वत:च्या साडीने

13. मार्जयति – wipes out – पुसते
14. देवपूजार्थम् – for worshiping – देवपूजेसाठी
15. आनय – bring – आण
16. पादतलौ – surface of feet – तळवे
17. आर्द्रः – wet, moist – ओले
18. मृत्तिकया – by soil – मातीने
19. मलिनी – dirty – मळकट
20. अत: – hence – म्हणून
21. अधुना – now – आता
22. शाटिकाशलम् – pallu of sarees – साडीचा पदर
23. पाषाणे – on rock – दगडावर
24. हठस्वभाव: – stubborn – हट्टी
25. स्थापयित्वा – after putting – ठेवून
26. पुत्रेच्छा – son’s wish – मुलाची इच्छा
27. शाटिका – परिवर्तनम् – changing the saree – साडी बदलणे
28. मधुराः – sweet – गोड
29. पुत्रार्थम् – for son – मुलासाठी
30. प्रयतसे – you try – प्रयत्न करतोस
31. शुद्धबुद्ध्यर्थम् – for pure intellect – शुद्ध बुद्धीसाठी
32. पावित्र्यार्थम् – for purity – पावित्र्यासाठी
33. सहते – bears – सहन करते
34. समर्पयति – sacrifices, gives, offers – समर्पित करते
35. प्रयतामहे – we try, strive – आपण प्रयत्न करतो
36. क्षालनचूर्णम् – detergents – कपड्याचा साबण
37. चन्दनफेनकानि – sandalwood soap – चंदन साबण

Maharashtra Board Solutions Class 9 Sanskrit Anand

- Chapter 1- सुष्ठु गृहीतः चौरः
- Chapter 2- अव्ययमाला
- Chapter 3- किं मिथ्या ? किं वास्तवम् ?
- Chapter 4- विध्यर्थमाला
- Chapter 5- वीरवनिता विश्पला
- Chapter 6- पिनकोड्प्रवर्तकः महान् संस्कृतज्ञः
- Chapter 7- सूक्तिसुधा
- Chapter 8- मनसः स्वच्छता
- Chapter 9- अमरकोषः
- Chapter 10- काव्यशास्त्रविनोदः
- Chapter 11- मनोराज्यस्य फलम्

About About Maharashtra State Board (MSBSHSE)

The Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education or MSBSHSE (Marathi: महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ), is an **autonomous and statutory body established in 1965**. The board was amended in the year 1977 under the provisions of the Maharashtra Act No. 41 of 1965.

The Maharashtra State Board of Secondary & Higher Secondary Education (MSBSHSE), Pune is an independent body of the Maharashtra Government. There are more than 1.4 million students that appear in the examination every year. The Maha State Board conducts the board examination twice a year. This board conducts the examination for SSC and HSC.

The Maharashtra government established the Maharashtra State Bureau of Textbook Production and Curriculum Research, also commonly referred to as Ebalbharati, in 1967 to take up the responsibility of providing quality textbooks to students from all classes studying under the Maharashtra State Board. MSBHSE prepares and updates the curriculum to provide holistic development for students. It is designed to tackle the difficulty in understanding the concepts with simple language with simple illustrations. Every year around 10 lakh students are enrolled in schools that are affiliated with the Maharashtra State Board.

FAQs

Where do I get the Maharashtra State Board Books PDF For free download?

You can download the Maharashtra State Board Books from the eBalbharti official website, i.e. cart.ebalbharati.in or from this article.

Add image

How to Download Maharashtra State Board Books?

Students can get the Maharashtra Books for primary, secondary, and senior secondary classes from here. You can view or download the Maharashtra State Board Books from this page or from the official website for free of cost. Students can follow the detailed steps below to visit the official website and download the e-books for all subjects or a specific subject in different mediums.

Step 1: Visit the official website *ebalbharati.in*

Step 2: On the top of the screen, select "Download PDF textbooks"

Step 3: From the "Classes" section, select your class.

Step 4: From "Medium", select the medium suitable to you.

Step 5: All Maharashtra board books for class 11th will now be displayed on the right side.

Step 6: Click on the "Download" option to download the PDF book.

Who developed the Maharashtra State board books?

As of now, the MSCERT and Balbharti are responsible for the syllabus and textbooks of Classes 1 to 8, while Classes 9 and 10 are under the Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education (MSBSHSE).

How many state boards are there in Maharashtra?

The Maharashtra State Board of Secondary & Higher Secondary Education, conducts the HSC and SSC Examinations in the state of Maharashtra through its nine Divisional Boards located at Pune, Mumbai, Aurangabad, Nasik, Kolhapur, Amravati, Latur, Nagpur and Ratnagiri.

About IndCareer

IndCareer.com is a leading developer of online career guidance resources for the Indian marketplace. Established in 2007, IndCareer.com is currently used by over thousands of institutions across India, including schools, employment agencies, libraries, colleges and universities.

IndCareer.com is designed to assist you in making the right career decision - a decision that meets your unique interests and personality.

For any clarifications or questions you can write to **info@indcareer.com**

Postal Address

IndCareer.com

52, Shilpa Nagar,

Somalwada

Nagpur - 440015

Maharashtra, India

WhatsApp: +91 9561 204 888

Website: https://www.indcareer.com